

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษาเรื่องความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 - ปีที่ 4 นั้น ปรากฏว่านักศึกษาส่วนใหญ่ทางมุ่งปรารถนากลุ่มอาชีพ
ที่ใช้วิชาชีพมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ

ในการศึกษาผู้ศึกษาได้พิจารณาถึงทัศนคติของนักศึกษาเกี่ยวกับอาชีพ ปัจจัยต่าง ๆ
ที่อาจยังผลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา โดยแบ่งออกเป็นปัจจัยส่วนบุคคลและ
ปัจจัยทางครอบครัว นอกจากนี้ยังได้พิจารณาถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอาชีพ เหตุผล ลักษณะการ
ตัดสินใจเลือกอาชีพ และความคาดหวังที่จะได้ประกอบอาชีพที่ต้องการ

ผลที่ได้จากการศึกษานี้ทำให้ทราบว่า การพิจารณาอาชีพตามทัศนคติของนักศึกษา
นั้นจะพิจารณาถึงความจำเป็นและความต้องการของสังคมก่อน แล้วจึงพิจารณาให้มีความสำคัญ
กับสาขาวิชาที่ตนเลือกเรียน ดังนั้นนักศึกษาส่วนใหญ่จึงเห็นว่า การแพทย์ การช่าง และ
การสอน เป็นอาชีพที่ต้องการของสังคมมากกว่าอาชีพอื่น ๆ เพราะเป็นอาชีพที่ค่อนข้าง
เกี่ยวข้องกับคนหมู่มาก หรือทำประโยชน์ให้กับสังคม และเมื่อสังคมมีความต้องการอาชีพใด
มาก ก็ยิ่งทำให้อาชีพนั้นมีรายได้สูงขึ้น นักศึกษาส่วนใหญ่จึงเห็นว่า อาชีพแพทย์ การช่าง และ
การขายเป็นอาชีพที่มีรายได้ดี นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่า การแพทย์ การสอน และรับราชการ
ทั่วไป เป็นอาชีพที่มีเกียรติ อาชีพเหล่านี้ ล้วนแต่เป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับบุคคลจำนวนมาก
ได้รับผลประโยชน์มากกว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ร่วมกัน แสดงให้เห็นว่าเมื่อ
สังคมมีความต้องการอาชีพใดสูง ความต้องการของสังคมมีส่วนช่วยผลักดันให้ค่าจ้างแรงงาน
มีอัตราสูง และโดยนัยเดียวกันนี้ก็มีส่วนช่วยให้เกิดความมีเกียรติตามมาเช่นกัน

สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลนั้น ประเด็นที่หยิบยกมาพิจารณา ได้แก่ เพศ ระดับการ
ศึกษาหรือชั้นปีที่ศึกษา และการศึกษาตามสาขาวิชาที่เรียน เหตุผลที่เลือกเรียนสาขาวิชานั้น
และผลการเรียน ปรากฏว่า เพศ มีผลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา คือ
นักศึกษาชายจะมีความมุ่งปรารถนาทางอาชีพต่างจากนักศึกษาหญิง เช่น นักศึกษาชายส่วนใหญ่
ปรารถนาที่จะประกอบอาชีพเกี่ยวกับกฎหมาย นักรัฐประศาสนศาสตร์และผู้จัดการ โดยเฉพาะ

นักปกครอง ทหาร และตำรวจ มากกว่านักศึกษาหญิง ในทางตรงกันข้าม นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่ต่างก็ปรารถนาที่จะประกอบอาชีพเกี่ยวกับการสอน เลขาธุการและบรรณารักษ์มากกว่า นักศึกษาชาย ผลที่ได้นี้แสดงให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพของสังคมไทยที่ค้ำนึ่งถึงความเหมาะสมระหว่างลักษณะอาชีพกับเพศ แสดงว่านักศึกษายอมรับบทบาททางเพศตามค่านิยมของสังคมไทย

ส่วนระดับการศึกษาหรือชั้นปีที่ศึกษานั้น พบว่ามีผลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพเช่นกัน กล่าวคือ ความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาปีที่ 4 จะมีลักษณะเหมือนกันมากกว่านักศึกษาปีที่ 1 ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษาปีที่ 4 เป็นผู้ที่เรียนใกล้จะสำเร็จแล้ว จึงมีความรอบรู้ในเรื่องอาชีพมากกว่านักศึกษาปีที่ 1 ซึ่งยังมีใค้เลือกเรียนวิชาชีพที่แน่นอนในขณะนี้ และความปรารถนาในอาชีพยังคงคลุมเครือด้วยเหตุที่นักศึกษายังมองไม่เห็นลู่ทางหรือโอกาสที่จะเข้าไปประกอบอาชีพนั้น ๆ

นอกจากนี้ยังพบว่าสาขาวิชาที่เรียนมีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาเช่นกัน นักศึกษาส่วนใหญ่ ทั้งชั้นปีที่ 1 และปีที่ 4 มีแนวโน้มที่จะมุ่งปรารถนาจะประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่เรียน เช่น ผู้ที่เรียนนิติศาสตร์ก็มุ่งปรารถนาที่จะประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย หรือผู้ที่เรียนบัญชีก็มุ่งปรารถนาที่จะประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัญชี เป็นต้น นอกจากประกอบอาชีพตรงตามสาขาวิชาที่เรียนแล้ว นักศึกษายังสามารถนำความรู้ที่ได้รับนี้ไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้อีก เช่น การสอน การบริหาร และธุรกิจอื่น ๆ แต่ในการเลือกเรียนสาขาวิชานั้น นักศึกษากลั้บพิจารณาถึงความพอใจและความสามารถส่วนตัวเป็นสำคัญแล้วจึงจะพิจารณาถึงเรื่องการประกอบอาชีพทีหลัง นักศึกษาเลือกเรียนสาขาวิชาโดยพิจารณาถึงเหตุผลส่วนบุคคลและความชอบเป็นสำคัญ เช่น คำนึงเพียงว่าตนชอบวิชาใดและสามารถเรียนได้ก็แค่นั้น ส่วนที่เรียนจบแล้วจะออกไปประกอบอาชีพอะไรได้นั้นเป็นเรื่องที่พิจารณาทีหลัง แต่ผลการเรียนนั้นพบว่ามีผลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา กล่าวคือ นักศึกษาที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีก็มุ่งปรารถนาที่จะประกอบอาชีพตรงตามสาขาวิชาที่ตนเรียนมาโดยตรงมากกว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนไม่สู้ดี ผลที่ได้นี้แสดงให้เห็นว่าการศึกษามีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา

ส่วนปัจจัยทางครอบครัวนั้นประเด็นที่หยิบยกมาพิจารณา คือ ระดับการศึกษาของบิดา อาชีพของบิดา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และขนาดของครอบครัวพบว่า ส่วนใหญ่บิดา จะมีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ซึ่งจัดว่าการศึกษาของบิดาอยู่ในระดับสูง และเมื่อบิดาได้รับการศึกษาสูงขึ้นทำให้เห็นคุณค่าของการศึกษามากขึ้น ดังนั้นโดยเฉลี่ยแล้วบิดา ของนักศึกษาหญิงจึงมีการศึกษาสูงกว่าบิดาของนักศึกษาชาย และระดับการศึกษาของบิดานั้นมีผลต่อ ความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา กล่าวคือ นักศึกษาที่มีบิดามีการศึกษา ระดับเดียวกันจะมีความมุ่งปรารถนาทางอาชีพในลักษณะเดียวกัน และแตกต่างกันไปจากนักศึกษาที่มีบิดามีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน

ส่วนอาชีพของบิดานั้นพบว่า มีผลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของบุตรอยู่บ้าง โดยเฉพาะอาชีพที่มีสถานะภาพทางสังคมสูง คือ นักศึกษาปีที่ 1 มีประมาณร้อยละ 59 และนักศึกษา ปีที่ 4 มีประมาณร้อยละ 57 มุ่งปรารถนาที่จะประกอบอาชีพเดียวกันกับอาชีพของบิดา สำหรับ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวซึ่งพิจารณาจากรายได้ของบิดากับสินค้าบริโภคประเภทอาหารที่มีอยู่ในครอบครองนั้นพบว่า ครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่จะมีฐานะดีและคิดว่าประชาชนในเขต เมืองโดยทั่ว ๆ ไป คือ ส่วนใหญ่บิดาจะมีรายได้ประมาณเดือนละ 2,400 บาท และครอบครัว โดยมากจะมีสินค้าบริโภคประเภทอาหาร ทั้งชนิดที่จำเป็นและชนิดไม่จำเป็นเพื่ออยู่ในครอบครองมากที่สุด

ผลที่ได้จากการศึกษารังนี้ทำให้กล่าวได้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีอิทธิพล ต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา ผู้ที่มีบิดามีรายได้มากและประกอบอาชีพรับราชการ มักจะสนใจอาชีพอื่นที่ไม่ใช่ราชการมากกว่าผู้ที่มีบิดามีรายได้น้อย ซึ่งมักจะสนใจที่จะประกอบอาชีพรับราชการมากกว่า และนักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดี คือ มีสินค้าบริโภคทั้ง 3 ประเภท นั้น จะมีความมุ่งปรารถนาต่อกลุ่มอาชีพบริการกับกลุ่มอาชีพรับราชการต่างกัน คือ นักศึกษาปีที่ 1 ปรารถนาที่จะประกอบอาชีพกลุ่มอาชีพบริการมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 และในทำนองเดียวกัน นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ก็ปรารถนาที่จะประกอบอาชีพกลุ่มอาชีพรับราชการมากกว่านักศึกษาปีที่ 1 ที่เป็น เช่นนี้อาจเนื่องมาจากว่านักศึกษาปีที่ 1 ยังไม่มีความคิดที่แน่นอนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในขณะนี้

นอกจากนี้ขนาดของครอบครัวยังมีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของบุตร มีใชน้อย จากการศึกษาพบว่าครอบครัวที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่โดยเฉลี่ยแล้วส่วนใหญ่จะมีบุตร ประมาณ 4 - 6 คน เมื่อพิจารณาถึงความมุ่งปรารถนาทางอาชีพแล้วจะเห็นได้ว่าแตกต่างกันระหว่างคนที่มาจากครอบครัวขนาดต่างกัน เป็นที่น่าสนใจกว่าสำหรับนักศึกษาปีที่ 1 นั้น ยิ่งครอบครัวมีขนาดใหญ่เท่าใดความปรารถนาในอาชีพที่ใช้วิชาชีพยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น ตรงกันข้ามกับนักศึกษาปีที่ 4 ที่ครอบครัวยังมีขนาดใหญ่เท่าใดความปรารถนาในอาชีพที่ใช้วิชาชีพ ยิ่งมีน้อยลง แสดงว่า ขนาดของครอบครัวมีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา มีใชน้อย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ต่างตัดสินใจเลือกอาชีพด้วยตนเองโดยที่มีความคาดหวังว่าจะมีโอกาสได้ประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่เรียนถึงประมาณร้อยละ 83 สำหรับนักศึกษาปีที่ 1 และร้อยละ 75 สำหรับนักศึกษาปีที่ 4 แสดงว่าผู้ที่มีความรู้ในระดับนี้ จะมีอิสระในการตัดสินใจมากขึ้น นอกจากนั้นนักศึกษาส่วนใหญ่ยังมีหลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับอาชีพ คือ ต้องเป็นอาชีพที่มีคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ โดยเฉพาะนักศึกษาชายจะให้ความสำคัญแก่หลักเกณฑ์อันนี้มากกว่านักศึกษาหญิง ส่วนเหตุผลในการเลือกอาชีพนั้นพบว่ามี ความแตกต่างกันระหว่างนักศึกษาชายกับนักศึกษาหญิง กล่าวคือ นักศึกษาชายส่วนใหญ่พิจารณาจากเหตุผลเกี่ยวกับงานเป็นอันดับแรก ตรงกันข้ามกับนักศึกษาหญิงซึ่งพิจารณาดังเหตุผลส่วนบุคคลเป็นอันดับแรก ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านี้ทำให้ทราบว่าทั้งเหตุผลและการตัดสินใจเลือกอาชีพ ความคาดหวังที่จะได้ประกอบอาชีพที่ต้องการและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอาชีพนั้นมีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพมีใชน้อย จะเห็นได้ว่าอาชีพที่นักศึกษามุ่งปรารถนาจะประกอบมิได้เป็นอาชีพเดียวกันกับอาชีพตามที่เสนอของนักศึกษา ซึ่งได้แก่ แพทย์ แสดงว่าในการพิจารณาเลือกอาชีพนั้นนักศึกษาพิจารณาตามสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับความสามารถและการศึกษาของนักศึกษาเอง

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การศึกษารั้งต่อไปมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงใคร่ขอเสนอแนะให้คำนึงถึงปัจจัยบางอย่างที่มีให้นำมาพิจารณาในครั้งนี้ เป็นคนว่า ดินที่อยู่อาศัยซึ่งควรพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่อยู่ในเขตเมืองกับผู้อยู่นอกเขตเมือง หรือเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่อยู่ในภาคต่าง ๆ กัน ว่าจะมีคามมุ่งปรารถนาทางอาชีพเหมือนกับหรือแตกต่างกันอย่างไร ยังมีข้อจำกัดบางอย่างที่ควรจะแก้ไขในการศึกษารั้งต่อไป คือ นักศึกษาที่มีบิดาไม่ได้ประกอบอาชีพหรือไม่ได้ทำงานนั้น ควรศึกษาค้นคว้าครอบครัวของนักศึกษาจะมีรายได้มาจากทางใด ซึ่งอาจจะทำให้การศึกษามีความสัมพันธ์ระหว่างสถานะภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับความมุ่งปรารถนาทางอาชีพมีความชัดเจนถูกต้องมากขึ้น

นอกจากนี้ควรจะได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่เรียนทางวิทยาศาสตร์กับผู้ที่เรียนทางสังคมศาสตร์ และควรจะทำการศึกษาเปรียบเทียบจากนักศึกษาทุกระดับวิทยาลัย เพื่อจะดูว่า มีความมุ่งปรารถนาทางอาชีพเหมือนกันหรือแตกต่างกันประการใด และเพื่อที่จะทำให้การศึกษามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ควรจะได้ติดตามศึกษาต่อไปว่า เมื่อนักศึกษาเหล่านี้เรียนสำเร็จออกไปประกอบอาชีพนั้น ความมุ่งปรารถนาทางอาชีพจะเป็นอย่างไร มีนักศึกษาหลายคนแค่ไหนที่มีโอกาสได้กระทำตามความมุ่งปรารถนาที่ตั้งไว้